

Основні засади правового забезпечення національної продовольчої безпеки закріплені в Конституції України. Відповідно до ч. 1. ст. 17 вищенаведеного документа, захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу. Так, ст. 1 Закону України “Про безпечність та якість харчових продуктів” від 23 грудня 1997 року, встановлює, що безпечним є харчовий продукт, який не створює шкідливого впливу на здоров’я людини безпосередньо чи опосередковано за умов його виробництва та обігу з дотриманням вимог санітарних заходів та споживання за призначенням [2, с. 98]. Зауважимо, що Проект Закону України “Про продовольчу безпеку України” від 28 квітня 2011 року, який є основою у вирішенні проблеми продовольчої безпеки, визначає правові, економічні та організаційні основи діяльності держави, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні продовольчої безпеки особи, суспільства і держави в цілому [4].

Проаналізувавши у цьому дослідженні зміст поняття “продовольча безпека”, вважаємо, що продовольча безпека є важливим складовим елементом національної державної безпеки і в цій якості характеризує економічну стійкість і політичну незалежність існуючої системи, її здатність забезпечувати первинні потреби громадян не створюючи перешкод національно-державним інтересам.

Література: 1. Гойчук О. І. Продовольча безпека : [монографія] / О. І. Гойчук. – Житомир : Полісся, 2004. – 348 с. 2. Закон України “Про безпечність та якість харчових продуктів” : станом на 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 19. – С. 98. 3. Миркин Б. М. Устойчивое развитие – продовольственная безопасность / Б. М. Миркин, Р. М. Хазнахметов // Агроэкология. – 2000. – № 3. – С. 7–11. 4. Проект Закону України “Про продовольчу безпеку України” : станом на 28 квітня 2011 р., № 8370-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до норм.-правов. докум. : [http : // search. ligazakon. ua / l_doc2.nsf/link1/JF6GI01A.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF6GI01A.html). 5. Ткаченко Ю. В. Продовольчий аспект – найважливіша складова життєвого рівня населення / Ю. В. Ткаченко, Ю. В. Громоздова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 12. – С. 152–155.

Скрипник Н.Є.,

*к.е.н., доцент, докторант кафедри економіки та управління національним господарством
ДНУ ім. О.Гончара,
м. Дніпропетровськ, Україна*

СТАЛИЙ РОЗВИТОК В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Глобалізація як комплексне політичне, економічне, соціокультурне явище, здійснює вплив на всі аспекти життєдіяльності залучених до цього процесу соціальних спільнот. Економічні реалії сьогодення переконливо свідчать, що конкурентоспроможність і загальний вектор соціально-економічного розвитку національних господарств визначаються глобалізаційними процесами та спроможністю національних економік протистояти глобальним викликам. У світовій економіці група провідних постіндустріальних держав грає в основному роль суб'єктів глобалізації, а величезна більшість інших є її об'єктами, що збільшує нерівномірність соціально-економічного розвитку світу. Розшарування світової економіки на «зони росту» і «зони стагнації», наростаюча нерівномірність розвитку різних країн і регіонів обумовлює нестійкість світового економічного росту, нагромадження кризового потенціалу в міжнародній фінансовій і торгово-економічній системі. Процес глобалізації не тільки ускладнив світ, але і породив безліч проблем і загроз, з якими людство раніше не стикалося. Глобальна економіка все більш входить у зону невизначеності і перебуває під прискореним впливом кліматичних, технологічних, політичних, культурних та суто економічних змін, які є основною загрозою для сталого розвитку та джерелом постійних збурень та потенційних ризиків.

Глобальні проблеми сучасності - це такі проблеми планетарного масштабу, які стосуються життєво важливих інтересів усього людства, вони виступають як об'єктивний фактор розвитку сучасної цивілізації, здобувають надзвичайно гострий характер і загрожують не тільки позитивному розвитку людства, але й самому існуванню цивілізації, якщо не будуть знайдені конструктивні шляхи їх вирішення, вони також вимагають для свого розв'язання спільних зусиль всіх держав і народів, усього світового співтовариства.

Серед негативних наслідків глобалізації, що створюють реальні загрози глобальній економічній безпеці, слід виділити наступні:

- імовірність виникнення глобальної екологічної катастрофи через втручання людства в природну систему, що може призвести до руйнівних і незворотних процесів. На сьогодні основною екологічною проблемою світового співтовариства є глобальні зміни клімату. Численні дослідження Міждержавної групи експертів з питань зміни клімату ООН і національних академій наук країн Великої вісімки однозначно доводять, що останнім часом підвищується концентрація вуглекислого газу в атмосфері Землі й паралельно із цим відбувається зростання загальної температури. Середня температура на Землі піднялася на 1 °C з кінця XIX сторіччя і за прогнозами зросте до 2080 р. ще на декілька °C [1];

- наростаюча нерівність у прибутках між найбагатшими та найбіднішими країнами світу. За даними Всесвітнього банку в 1973 р. відмінність визначалася співвідношенням 44:1, на сьогоднішній день 72:1 [2]. Співвідношення між однією п'ятою найбагатшої й однієї п'ятою найбіднішої частинами населення Землі досягло 1:75. Для найбіднішої групи населення блага цивілізації залишаються недосяжними. За даними ООН кожний сьомий мешканець планети (14% від загальної кількості) страждає від хронічного недоїдання; 1,3 млрд. людей існують за межею бідності, яка складає 2 долари в день; у хущобах живуть біля 828 млн. людей і їх кількість невинно зростає [1]. Розрив між найзаможнішою й найбіднішою групами людей на Землі за рівнем життя протягом останніх 20 років зріс майже в десять разів. Поглиблення соціального розколу в суспільствах різних держав, що супроводжується збільшенням частки населення, яка знаходиться за порогом бідності, а також ростом безробіття, злиденності, безпритульності дітей і підлітків (більш 100 мільйонів в усьому світі), що є живлячим середовищем для розвитку конфліктів у світі, зростання рівня корупції, тероризму, злочинності.;

- глобальне зниження енергетичної безпеки, пов'язане зі зменшення запасів органічних видів палива, що видобуваються з надр Землі, на тлі їх зростаючого споживання, у першу чергу Індією і Китаєм. За даними аналітиків вже на початку двадцятих років буде порушений баланс між видобутком та споживанням енергії виробленої з нафти, газу, урану-235 [3];

- порушення балансу між біологічними можливостями Землі й потребами людства в біосфері у контексті зміни демографічної структури світу. За даними статистики станом на жовтень 2012 року чисельність населення планети становить 7075005090 особи, які проживають на загальній території 510 072 000 км². Щоденний приріст населення становить 211757 осіб, чи 1,1 % [4]. В Україні станом на жовтень 2012 року чисельність населення становить 44867531 особа, які проживають на загальній території 603700 км², щоденне зменшення населення становить 673 особи, або - 0,55 % [4]. Грунтуючись на методі лінійної екстраполяції населення Землі в 2050 р. досягне 9,75 млрд чоловік. Дослідження, які репрезентовані експертами Пентагону, вказують на те, що вже в 2020 р. людство стикнеться з реальними проблемами, які пов'язані з катастрофічною нестачею води, енергії, продуктів харчування, що може спровокувати нові конфлікти на Землі;

- поширення глобальних хвороб та дитяча смертність на сьогодні є основними загрозами на шляху гармонійного сталого розвитку суспільства. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) протягом найближчих 20 років очікується істотне зростання смертності від усіх незаразних глобальних хвороб, з деяким зменшенням смертності від СНІДу, туберкульозу й малярії. Вражають данні Дитячого фонду ООН (UNISEF) – кожного року у світі вмирає 11 млн. дітей віком до 5 років;

- зростання корупційних явищ у соціально-економічному просторі суспільства, що обумовлене зв'язком держслужбовців з колом національних олігархів та представниками міжнародних фінансових організацій і ТНК. За даними Міжнародної організації Transparency International, яка щорічно, розраховує рейтинг країн світу за Індексом сприйняття корупції (англ. Corruption Perceptions Index, CPI) в 2011 р. Україна посіла 152 місце серед 183 країн світу [5]. Іноземні експерти зазначають, що низхідне зміщення оцінки Індексу на один пункт є прямим відображенням зменшення припливу капіталовкладень до національної економіки у розмірі 0,5 % ВВП та зниження доходів громадян на 4 % [5]. Згідно з дослідженнями Американсько-української ділової ради корупція стала головною причиною того, що в 2011 році частка компаній, що збиралися інвестувати в Україну, зменшилась з 59 до 46 % у порівнянні із 2010

роком. За даними дослідження «Глобальний корупційний барометр» (Global Corruption Barometer), у 2010 р. Україна потрапила до групи держав, де найбільш ураженими корупцією політичними інститутами визнаються правосуддя, правоохоронні органи, парламент та система державної служби.

Суперечливість і турбулентність сучасного соціально-економічного розвитку вимагає активного пошуку стабілізуючих, врівноважуючих механізмів управління надскладними глобальними економічними відносинами і процесами в інтересах виживання людства. Однією з нових теоретичних доктрин, що зробила спробу відповісти на сучасні виклики, є концепція сталого розвитку.

Література: 1. Офіційний сайт ООН. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/climatechange/science.shtml>.
2. Офіційний сайт Всесвітнього банку. Режим доступу : <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/0,,menuPK:476823~pagePK:64165236~piPK:64165141~theSitePK:469372,00.html> 3. Interview with Hermann Scheer – Energy is a driving force for our civilisation – SOLAR ADVOCATE [Електрон. ресурс] / Alenka Burja. – Режим доступу: http://www.folkcenter.dk/en/articles/hscheer_aburja.htm 4. Current World Population [Electron. resource] / GeoHive. – Access link: http://www.geohive.com/earth/population_now.aspx 5. Офіційний сайт Міжнародна організація Transparency International. Режим доступу : <http://www.transparency.org/>

Сокольська Т.В.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту БНАУ,
м. Біла Церква, Україна

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Перетворення, які відбуваються у вітчизняному сільському господарстві, поки що не дали очікуваних результатів, аграрний сектор і досі залишається розбалансованою системою: спостерігається значний диспаритет цін на сільськогосподарську і промислову продукцію; проблеми з реалізацією виготовленої продукції унаслідок падіння купівельного попиту населення, відсутності ефективних ринкових структур з реалізації аграрної продукції; скорочення капітальних вкладень на розвиток агропромислового комплексу; недостатній рівень державної підтримки виробництва сільськогосподарської продукції, і як наслідок, низькі економічні показники діяльності сільськогосподарських підприємств, зношеність матеріально-технічної бази (60-80 %) [1], ріст безробіття серед сільської молоді, відсутність об'єктів соціальної інфраструктури та житла для спеціалістів. У зв'язку з цим важливим є перенесення акценту на соціально-економічний розвиток аграрного сектору, що забезпечує перехід від тенденцій падіння до тенденцій зростання агропромислового виробництва. У його основі має бути створення соціально орієнтованої системи виробничих стосунків, посилення наявного ресурсного потенціалу аграрного сектору економіки країни та підвищення мотивації до сільської праці [2].

Формування напрямів соціально-економічного розвитку агросфери в контексті посилення її потенціалу та конкурентних позицій, займає важливе місце в аграрній економічній науці, оскільки конкретизація їх є стартом для виходу АПК з кризового стану.

В ході нашого дослідження було встановлено склад основних елементів соціально-економічного розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки, рис.1.